

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6CoP/8/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5920201709
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 02. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Urbanová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5920201709.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Urbanovej a členov Mgr. Andreja Kekelyho a JUDr. Martiny Mochnáčovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: X. O., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom ako matka, dieťa rodičov: matky D. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. E. X., XXX XX V., zastúpenej Mgr. Michalom Krákorníkom, advokátom, so sídlom I. XXXX/X, XXX XX V., a otca Y. I., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX N. XXX, t.č. bytom E. XXX, XXXXJX H., Holandské kráľovstvo, o návrhu matky na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Ružomberok č.k. 3P/48/2020-17 zo dňa 06.10.2020, takto

rozhodol:

Uznesenie Okresného súdu Ružomberok č.k. 3P/48/2020-17 zo dňa 06.10.2020 potvrdzuje.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením okresný súd v zmysle čl. 17 NARIADENIA RADY (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej aj „Nariadenie“) v spojení s čl. 10 NARIADENIA RADY (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (ďalej aj „Nariadenie č. 4/2009“) vyhlásil, že nemá právomoc a konanie zastavil (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu (výrok II.).

2. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že matka maloletej sa návrhom doručeným súdu dňa 25.09.2020 domáhala upraviť výkon rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu tým spôsobom, že súd zverí maloletú X. O., nar. XX.XX.XXXX, do osobnej starostlivosti matky a otca zaviazne k povinnosti prispievať na výživu maloletej dcéry sumou 250,00 Eur mesačne, s tým, že zastupovať a spravovať majetok maloletej bude matka. Stretávanie maloletej s otcom navrhla matka upraviť v rozsahu dohodnutom na pojednávaní, za stálej prítomnosti matky.

3. Z návrhu matky i obsahu celého spisového materiálu, vrátane pripojeného spisu Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 2P/38/2020 mal konajúci súd preukázané, že matka maloletej sa podaným návrhom v tomto konaní domáha rozhodnutia vo veci úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, pričom dané práva a povinnosti možno podradiť pod oprávnenia podľa čl. 1 ods. 1 písm. b) Nariadenia. Rodičia maloletého dieťaťa spolu s maloletým dieťaťom žili spolu v spoločnej domácnosti v Holandsku, keď po dva a pol ročnom vzťahu sa im dňa XX.XX.XXXX v meste E., Holandské kráľovstvo, narodila maloletá X.. Matka spolu s maloletou dňa 05.07.2020 odišla so súhlasom partnera zo spoločného prechodného bydliska, E. XXX, XXXXJX H., Holandské kráľovstvo ku svojim rodičom na Slovensko, pričom otec maloletej v danom čase mal informáciu, že matka s maloletou plánovala zostať na Slovensku dočasne, predbežne do septembra 2020. Matka podľa vlastného vyjadrenia neinformovala otca maloletej o zámere zostať s maloletou X. trvale na Slovensku. Z vyjadrení matky maloletej vyplynulo, že plánuje s maloletou X. zostať na Slovensku a do Holandska sa

vrátiť nechce. Ďalej mal konajúci súd preukázané, že maloletá má od 31.07.2020 hlásený trvalý pobyt na adrese J. E., XXXX/X, V., pričom matka maloletej má na danej adrese trvalý pobyt od XX.XX.XXXX.

4. Súd prvej inštancie skúmal svoju právomoc na konanie v tejto veci v zmysle čl. 8 Nariadenia, pre ktorú je smerodajný obvyklý pobyt dieťaťa v členskom štáte v čase začatia konania (s výhradou ustanovení čl. 9,10 a 12 Nariadenia). Trvalý pobyt maloletej má výlučne evidenčný charakter a obvyklý pobyt, na základe ktorého sa určuje právomoc súdu vo veciach rodičovských práv a povinností, maloletá X. podľa názoru súdu prvej inštancie na území Slovenskej republiky doposiaľ nenadobudla. Pri tomto svojom závere súd vychádzal zo stavu, keď pojem „obvyklý pobyt“ sa chápe ako pobyt, kde sa chce osoba zdržiavať, kde sa reálne, fyzicky väčšinu roka nachádza, kde je centrum jej záujmu, miesto, v ktorom má dotknutá osoba centrum (ťažisko) svojho života. Pri posudzovaní otázky obvyklého pobytu je potrebné vziať do úvahy všetky relevantné skutočnosti konkrétneho prípadu. V prípade maloletého dieťaťa, je to miesto, kde sa zdržuje na základe dohody rodičov alebo iných rozhodných skutočností. Okrem fyzickej prítomnosti dieťaťa v členskom štáte, ktorá prítomnosť nemá dočasný alebo príležitostný charakter, má pobyt dieťaťa odzrkadľovať istú mieru začlenenia do sociálneho a rodinného prostredia, pričom pri skúmaní miery začlenenia dieťaťa, treba zohľadniť najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu a presťahovanie rodiny do tohto štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti, ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa udržiava v danom štáte a musia byť zohľadnené ďalšie faktory, z ktorých je možné vyvodiť, že táto prítomnosť nemá len dočasný alebo príležitostný charakter a vykazuje znaky trvalosti. V danom prípade sa maloletá od narodenia zdržiavala v Holandsku spolu s oboma rodičmi. Prvoinštančný súd poukázal aj na výklad pojmu „obvyklý pobyt“ Súdnym dvorom vo veci Barbara Mercredi/Richard Chaffe, keď z rozhodnutia zo dňa 22.12.2010 vyplýva, že samotné presťahovanie sa do iného štátu nezakladá automaticky obvyklý pobyt maloletého, premiestneného bez súhlasu druhého rodiča, resp. dohody rodičov. Súdny dvor EÚ nepovažuje kritérium štátneho občianstva, či dĺžky pobytu na území členského štátu za výsostne určujúce faktory, ktoré by mali pri určovaní skutočného miesta pobytu osoby rozhodujúci význam a preto je irelevantná aj skutočnosť týkajúca sa slovenského štátneho občianstva maloletej. Zo súdu známych skutočností vyplynulo, že maloletá má od narodenia väzby v Holandsku, kde od narodenia bývala s oboma rodičmi, teda obvyklým miestom pobytu maloletej je pre potreby určenia právomoci súdu Holandsko. Okresný súd sa zaoberal aj splnením podmienok vyplývajúcich z ustanovení čl. 9, 10 a 12 Nariadenia majúcich vplyv na právomoc súdu podľa čl. 8 Nariadenia. V zmysle čl. 9 Nariadenia si súd pôvodného obvyklého pobytu maloletého dieťaťa zachová právomoc počas trojmesačného obdobia po presťahovaní dieťaťa, pokiaľ sa dieťa oprávnené presťahuje do iného členského štátu a v novom členskom štáte nadobudne obvyklý pobyt. Uvedené ustanovenie Nariadenia nebolo v danom prípade možné aplikovať, keďže nedošlo k oprávnenému presťahovaniu maloletej X. na územie Slovenskej republiky. Podľa skutočností známych súdu sa malo po dohode s rodičmi jednať len o dočasné vycestovanie a maloletá sa spolu s matkou mali na Slovensku zdržiavať do septembra 2020, o čom mal otec maloletého dieťaťa vedomosť. Matka maloletej v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorého sa týkalo súdne konanie vedené pod sp. zn. 2P/38/2020, skutočnosť o dočasnosti pobytu jasne uviedla a tiež uviedla, že otca maloletej neinformovala o zámere zostať s maloletou trvale na Slovensku. Súd nemohol postupovať ani podľa čl. 12. Predmetné ustanovenie upravuje právomoc súdu, ktorý má právomoc v konaní o rozvod manželov - rodičov dieťaťa, pričom v tomto prípade rodičia dieťaťa nie sú manželia a pokiaľ majú súdy členského štátu podľa čl. 12 ods. 3 „Nariadenia“ právomoc na konanie v otázkach rodičovských práv a povinností aj v iných konaniach, ako sú konania uvedené v odseku 1, založiť právomoc súdu v zmysle uvedeného ustanovenia možno len v prípadoch ak má dieťa má vo vzťahu k tomuto členskému štátu podstatnú väzbu, najmä na základe skutočnosti, že jeden z nositeľov rodičovských práv a povinností má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte, alebo že dieťa je štátnym príslušníkom tohto štátu a ak je to v najlepšom záujme dieťaťa, avšak za splnenia kumulatívnej podmienky, že všetci účastníci konania prijali právomoc tunajšieho súdu výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom v čase začatia konania, čo súd preukázané nemal. Podľa názoru súdu prvej inštancie na základe preukázaných skutočností tu bol odôvodnený postup v zmysle čl. 10 Nariadenia, ktoré upravuje neoprávnené premiestnenie maloletého dieťaťa, kedy si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte, čo v súdnej veci súd preukázané nemal. Okresný súd vychádzal zo záveru, že obvyklý pobyt maloletého je daný na území Holandského kráľovstva a preto je daná právomoc na konanie súdu tohto štátu. Nebolo tak možné postupovať ani v zmysle čl. 13 Nariadenia, podľa ktorého sa postupuje, pokiaľ nemožno určiť obvyklý pobyt dieťaťa a právomoc nemožno založiť podľa čl. 12 Nariadenia. Právomoc slovenského súdu nemožno založiť ani na konanie vo veci zverenia

maloletého do osobnej starostlivosti jedného z rodičov a ani na určenie výživného podľa čl. 3 NARIADENIA RADY (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti v členských štátoch, nakoľko vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti je spojená s konaním o rodičovských právach a povinnostiach a právomoc na konanie je daná tomu súdu, ktorý má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o rodičovských právach a povinnostiach. Rodičovské práva a povinnosti k maloletému dieťaťu po jeho narodení nadobudli obaja rodičia a až do odchodu matky a maloletej na Slovensko dňa 05.07.2020 ich aj spoločne vykonávali v spoločnej domácnosti na území Holandského kráľovstva. Opatrovnícke právo, zahŕňajúce aj právo určiť miesto pobytu dieťaťa, sa vykonáva spoločne a v konaní nebolo preukázané, že by otec maloletej s trvalou zmenou pobytu a zotrvaním maloletého dieťaťa na území Slovenskej republiky súhlasil.

5. Na základe uvedeného, Okresný súd Ružomberok vyhlásil, že nemá právomoc na konanie a konanie zastavil.

6. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej „CMP“) tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

7. Proti tomuto uzneseniu podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie matka maloletej, ktorá sa domáhala jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodovanie vo veci.

8. Odvolateľka uviedla, že Nariadenie neupravuje definíciu pojmu „obvyklý pobyt“, iba naň odkazuje v článkoch 8 a 10. Z uvedených článkov vyplýva, že právomoc má súd toho členského štátu, kde má dieťa obvyklý pobyt v čase začatia konania. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že obvyklý pobyt dieťaťa musí byť určený na základe súhrnu osobitných skutkových okolností každého jednotlivého prípadu. Okrem fyzickej prítomnosti dieťaťa v členskom štáte musia byť zohľadnené ďalšie faktory, z ktorých je možné vyvodiť, že táto prítomnosť nemá dočasný alebo príležitostný charakter, a že pobyt dieťaťa odzrkadľuje istú mieru začlenenia do sociálneho a rodinného prostredia. Do úvahy treba vziať najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu, štátnu príslušnosť a presťahovanie rodiny do tohto štátu, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti a rodinné a sociálne väzby dieťaťa v danom štáte. Pri posudzovaní obvyklého pobytu je potrebné zobrať do úvahy aj vek dieťaťa, nakoľko iné faktory sa zohľadňujú v prípade batolaťa, ako v prípade dieťaťa v školskom veku alebo v prípade nepnoletého, ktorý ukončil svoje štúdiá. V prípade batolaťa, ktoré je opatrované jedným z rodičov, je potrebné vziať do úvahy integráciu rodiča do jeho sociálneho a rodinného prostredia a zohľadniť faktory, ako sú dôvody presťahovania rodiča do iného členského štátu, jazykové znalosti, ako aj geografický a rodinný pôvod rodiča. Nakoľko Nariadenie neupravuje minimálnu dĺžku pobytu, trvanie pobytu môže slúžiť len ako indícia v rámci posúdenia stability pobytu, pričom toto posúdenie sa musí uskutočniť vo svetle všetkých osobitných skutkových okolností každého jednotlivého prípadu. Na zmenu obvyklého pobytu sa berie do úvahy najmä vôľa dotknutej osoby vytvoriť v ňom stále a obvyklé centrum svojich záujmov s úmyslom dať mu stabilnú povahu. Maloletá X. mala v čase príchodu na Slovensko jeden a pol roka, a teda sa jednalo o batola. V tomto období veku dieťaťa je prirodzené, že dieťa inklinuje v rámci rodinných väzieb najviac k matke, ktorá trávi s maloletou všetok svoj čas. Bolo v najlepšom záujme maloletej, aby matka s ňou odišla z prostredia, v ktorom žili, pretože matka maloletej už po krátkom čase na území Slovenska zistila, že toto je prostredie, v ktorom má silné väzby na rodinu, maloletá tu má sesternice, bratrancov a kamarátov s ktorými, pokiaľ to situácia dovoľovala, trávila spoločne čas a v neposlednom rade pokojné prostredie pre svoj vývoj, pretože spoločné bývanie s odporcom v Holandsku takéto znaky nemalo, a to vzhľadom na časté názorové nezhody. Matka dlhodobo upozorňovala otca na skutočnosť, že pokiaľ nedôjde z jeho strany k zmene, tak nebude mať na výber a s maloletou odídu. Dôkazom toho, že v danom prípade nejde o neoprávnené presťahovanie sa matky s maloletou je skutočnosť, že otec maloletej nepodnikol žiadne kroky a matka umožňuje otcovi pravidelný kontakt s maloletou prostredníctvom videohovorov. Na území Slovenska maloletá navštevuje hudobný krúžok, v rámci ktorého sa deti učia svoju materinskú reč prirodzeným napodobňovaním s dôrazom na kreativitu detí. Maloletá X. si takto aj zvyká na rovesníkov, na čo v Holandsku nebola zvyknutá. Od príchodu na Slovensko je maloletá evidovaná u detskej všeobecnej lekárky a je poistená vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni. Maloletá má slovenské štátne občianstvo, nakoľko matka s otcom nikdy nechceli natrvalo ostať na území Holandska, pričom po odchode matky s maloletou z miesta, kde naposledy bývali spolu s otcom maloletej, sa aj otec z tohto miesta odsťahoval a po ukončení vzťahu s matkou maloletej sa odsťahoval do iného bytu, kde toho času býva s ich spoločnou známosťou. Z uvedeného má podľa názoru matky vyplývať, že na poslednej adrese v Holandsku maloletá nikdy nemala také rodinné zázemie, aké má maloletá s matkou na území Slovenska. Prvoinstančný súd v danom prípade ustálil právomoc rozhodnúť o návrhu matky na orgáne

v štáte, v ktorom si matka maloletej nevie predstaviť ďalšie spolužitie s otcom maloletej, len na tom základe, že tu sa na jeho území zdržiavali od narodenia maloletej, bez toho, aby bližšie skúmal mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia, v ktorom sa v súčasnosti nachádza. Matka maloletej ďalej uviedla, že odsťahovanie sa matky rešpektujú aj úrady v Holandsku, čo vyplýva z rozhodnutia zo dňa 12.10.2020, ktorým bol matke zrušený príspevok na dieťa v Holandsku (fotokópiu matka predložila ako prílohu podaného odvolania).

9. Ďalšie podania v rámci odvolacieho konania neboli účastníkmi produkované.

10. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) preskúmal uznesenie okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 65 CMP a toto rozhodnutie v zmysle ustanovenia § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

11. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Na účely Civilného mimosporového poriadku sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len "účastník") a konanie, ak z povahy veci nevyplýva inak (§ 2 ods. 2 CMP).

13. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so záverom prvoinštančného súdu o absencii právomoci na konanie vo veci, ktorý svoje rozhodnutie svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 236 CSP, na ktoré v jednotlivostiach poukazuje aj odvolací súd. Z uvedených dôvodov sa krajský súd v odvolacom konaní primárne obmedzil na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP).

14. Na doplnenie považoval krajský súd za potrebné doplniť úvahy prvoinštančného súdu týkajúce sa aplikácie článku 10 Nariadenia s poukazom na odvolaciu argumentáciu matky maloletej.

15. V posudzovanom danom prípade okresný súd správne ustálil, že sa jedná o konanie s väzbou na iný členský štát EÚ, na základe čoho pristúpil ku skúmaniu svojej právomoci na konanie o podanom návrhu matky maloletej. V rámci tohto skúmania súd pristúpil k uplatneniu ustanovení NARIADENIA RADY (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000. Zvolený postup okresného súdu je jednak správny, a zároveň voči nemu odvolateľka neprodukovala žiadnu relevantnú odvolaciu argumentáciu.

16. Aj keď sa matka maloletej v podstatnej časti podaného odvolania zaoberala otázkou definície „obvyklého pobytu dieťaťa“ s poukazom na skutočnosti prejednávaného prípadu, z ktorých podľa jej názoru vyplynulo (na rozdiel od záveru prvoinštančného súdu), že obvyklý pobyt maloletej X. je na území Slovenskej republiky, nemenej dôležitou je v danom prípade otázka, či došlo k splneniu kritéria podľa čl. 10 Nariadenia, a síce k neoprávnenému premiestneniu maloletej X. na územie Slovenska.

17. V zmysle článku 10 NARIADENIA RADY (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojim neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte a: a) každá osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo sa zmieril s premiestnením alebo zadržaním, alebo b) dieťa sa zdržiavalo v tomto inom členskom štáte najmenej jeden rok po tom, ako sa osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel, alebo mohol dozvedieť, o mieste pobytu dieťaťa, dieťa sa usadilo v novom prostredí a je splnená najmenej jedna z týchto podmienok: i) do jedného roka odvtedy, ako sa nositeľ opatrovníckeho práva dozvedel alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, sa nepodala žiadosť o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržávané; ii) nositeľ opatrovníckeho práva vzal

späť svoju žiadosť o návrat a v lehote stanovenej v bode i) sa nepodala nová žiadosť; iii) konanie na súde členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, sa skončilo podľa článku 11 ods. 7; iv) sudy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, vydali rozsudok o opatrovníckom práve, z ktorého nevyplýva povinnosť návratu dieťaťa.

18. Pojem "neoprávnené premiestnenie alebo zadržiavanie" znamená premiestnenie alebo zadržiavanie dieťaťa, ak: a) je porušením opatrovníckeho práva nadobudnutého rozsudkom, zo zákona alebo dohodou, ktorá má právne účinky, podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním; a b) za predpokladu, že v čase premiestnenia alebo zadržania sa toto opatrovnícke právo aj skutočne vykonávalo, buď spoločne alebo samostatne, alebo by sa bolo takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu alebo zadržaniu. Opatrovnícke právo sa považuje za vykonávané spoločne, ak na základe rozsudku alebo zo zákona jeden nositeľ rodičovských práv a povinností nemôže rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa bez súhlasu druhého nositeľa rodičovských práv a povinností (kapitola I., článok 1, odsek 11 NARIADENIA RADY (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000).

19. Premiestnenie, alebo zadržiavanie dieťaťa je neoprávneným vtedy, keď rodič nemá súhlas druhého rodiča, ani súhlas súdu toho štátu, v ktorom malo dieťa pred premiestnením obvyklý pobyt. Rodičovské práva a povinnosti k dieťaťu majú obaja jeho rodičia (zapísaní v rodnom liste dieťaťa). Platí pritom, že zatiaľ čo o bežných záležitostiach dieťaťa môže rozhodovať každý z rodičov samostatne, o podstatných záležitostiach musia rozhodovať rodičia spoločne, resp. vyžaduje sa súhlas oboch rodičov. Medzi podstatné záležitosti v živote dieťaťa sa považuje aj jeho presťahovanie (v právnej reči premiestnenie) do iného štátu. Ak chce rodič svoje dieťa presťahovať do iného štátu, na to, aby konal oprávnené, potrebuje súhlas druhého rodiča. Ak mu druhý rodič súhlas nechce udeliť, je možné požiadať súd v štáte obvyklého pobytu dieťaťa o vyslovenie súhlasu s presťahovaním, a teda o nahradenie súhlasu druhého rodiča. Ak rodič svoje dieťa premiestni do iného štátu bez súhlasu druhého rodiča a bez súhlasu súdu, ide o neoprávnené premiestnenie.

20. Z doposiaľ zistených skutočností súd nemá vedomosť o obmedzení otca na výkone rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletej X. na základe rozhodnutia súdu, a ani o existencii dohody rodičov týkajúcej sa bydliska maloletej, na základe čoho bol v danom prípade na premiestnenie maloletej do iného štátu jednoznačne potrebný súhlas oboch rodičov. Z vyjadrení samotnej navrhovateľky (matky maloletej) pritom vyplýva, že odchod na územie Slovenskej republiky spolu s maloletou v júli 2020 mal byť len dočasný, čo bolo prezentované aj otcovi maloletej. Pokiaľ bol v konaní doposiaľ preukázaný len súhlas matky s premiestnením maloletej z jedného členského štátu do iného, s následným zabezpečením pobytu maloletého dieťaťa v tomto inom štáte, a naopak absentuje súhlas otca s takýmto premiestnením maloletej, súd prvej inštancie správne určil, že sa jedná o neoprávnené premiestnenie maloletého dieťaťa, čomu podriadiť aj svoje rozhodovanie v zmysle článku 10 Nariadenia.

21. Vo vzťahu k premiestneniu maloletej matka uviedla, že dôkazom absencie neoprávnenosti takéhoto jej konania je skutočnosť, že otec maloletej doposiaľ nepodnikol žiadne kroky k navráteniu maloletej. S touto úvahou matky maloletej odvolací súd nesúhlasí. (Ne)konanie druhého rodiča, v danom prípade otca, ktorý môže mať na ním zvolený postup rôzne dôvody (napr. rešpektovanie právnej úpravy štátu, lehota na podanie žiadosti o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu a pod.), podľa názoru odvolacieho súdu nemôže bez ďalšieho „zahliadit“ absenciu jeho súhlasu s premiestnením maloletého dieťaťa do iného štátu. Uvedené zároveň nemožno ani automaticky považovať za splnenie negujúcej podmienky zachovania právomoci súdu členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením, podľa čl. 10 písm. a) Nariadenia. Bezpredmetnou je skutočnosť tvrdená matkou, že umožňuje otcovi pravidelný kontakt s maloletou formou videohovorov. Za dôvod pre modifikáciu správneho čiastkového záveru prvoinštančného súdu o neoprávnenom premiestnení maloletej nepovažoval odvolací súd ani tvrdenie matky o tom, že premiestnenie maloletej na Slovensko rešpektujú aj holandské úrady, keď poukázala na rozhodnutie zo dňa 12.10.2020 o zrušení prídavku na maloletú X. v Holandsku. Uvedené len potvrdzuje slová matky maloletej o zámere trvalo premiestniť maloleté dieťa na územie Slovenskej republiky, čo vyplýva aj z iných ňou podniknutých

krokov, v žiadnom prípade sa však nejedná o súhlas holandských orgánov s premiestnením maloletej X. na územie Slovenskej republiky v rámci riešenej problematiky (ne)oprávnenosti jej premiestnenia.

22. Žiada sa dodať, že Súdny dvor EÚ sa definíciou pojmu obvyklý pobyt dieťaťa a jeho skúmaním súdmi zaoberal vo viacerých rozhodnutiach, napr. v rozhodnutí C-512/17 HR v KO (28.6.2018), z ktorého vyplýva, že čl. 8 ods. 1 NR(ES) č. 2201/2003, sa má vykladať tak, že obvyklý pobyt dieťaťa v zmysle tohto nariadenia zodpovedá miestu, kde má v skutočnosti stredobod svojho života. Vnútroštátnemu sudu prináleží na základe súboru zhodných skutkových okolností určiť, kde sa v čase podania návrhu na určenie rodičovských práv a povinností vo vzťahu k dieťaťu nachádzal tento stredobod dieťaťa.

Za rozhodujúce okolnosti možno považovať:

- fakt, že dieťa bývalo od narodenia do rozchodu rodičov v zásade s nimi na určitom mieste, - okolnosť, že rodič vykonávajúci od rozchodu partnerov skutočnú starostlivosť o dieťa má s ním stále každodenný pobyt na tomto mieste a vykonáva tam svoje povolanie v rámci pracovného pomeru na dobu neurčitú, a
- skutočnosť, že dieťa má na uvedenom mieste pravidelne kontakty s jeho druhým rodičom, ktorý stále býva na tomto mieste.

Nemožno za rozhodujúce okolnosti považovať :

- pobyty, ktoré rodič vykonávajúci v skutočnosti starostlivosť o dieťa s ním v minulosti uskutočnil, na území členského štátu, z ktorého pochádza, v rámci svojej dovolenky alebo v období sviatkov,
- pôvod tohto rodiča, kultúrne väzby dieťaťa k tomuto členskému štátu, ktoré z toho vyplývajú a jeho vzťahy s rodinnými príslušníkmi bývajúcimi v uvedenom členskom štáte a
- prípadný zámer uvedeného rodiča usadiť sa s dieťaťom v budúcnosti v tomto druhom členskom štáte; je nutné prihliadať na želania a zámery oboch rodičov.

23. Súdny dvor EÚ zhrnul závery z rozhodnutí C-523/07 A; C-497/10 PPU Mercredi; C-376/14 PPU C a C-111/17 PPU OL nasledovne:

Obvyklý pobyt je samostatný a faktický koncept a preto sa musí vždy určiť na základe súhrnu osobitných skutkových okolností každého jednotlivého prípadu (ad hoc). Určiť a vyložiť tento pojem majú sudy členského štátu s právomocou vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania. Obvyklý pobyt dieťaťa musí byť vždy ustálený na základe konkrétnych skutočností v každom konkrétnom prípade; závery poskytnuté v rámci iného prípadu môžu byť použité na iný prípad, avšak len so zvýšenou opatrnosťou. Ako doplnok k fyzickej prítomnosti dieťaťa v členskom štáte, treba použiť ostatné skutočnosti, ktoré sú spôsobilé preukázať, že jeho prítomnosť nie je iba dočasná alebo prerušovaná a zároveň odzrkadľuje určitú mieru začlenenia dieťaťa do rodinného a sociálneho prostredia. Vo všeobecnosti je nutné vziať do úvahy faktory ako trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody, pre ktoré sa dieťa zdržovalo na území iného členského štátu berúc do úvahy miesto školskej dochádzky, rodinných a sociálnych väzieb dieťaťa. Ak dieťa nie je v školskom veku a fortiori, ide o dojča, okolnosti súvisiace s referenčnou osobou alebo osobami, s ktorými dieťa žije, ktoré skutočne dieťa denne opatrujú a starajú sa o neho - v zásade rodičia - majú osobitný význam pri určovaní miesta, kde má stredobod svojho života. Prostredím takého dieťaťa je v podstate rodina, ktorá je determinovaná touto referenčnou osobou alebo osobami, a že sa nevyhnutne spoluzúčastňuje na sociálnom a rodinnom prostredí ľudí, od ktorých závisí.

24. Keďže v tomto konaní bolo preukázané, že došlo k neoprávnenému premiestneniu maloletej X. na územie Slovenskej republiky, v zmysle článku 10 Nariadenia si zachoval právomoc na konanie vo veci matkou podaného návrhu súd členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojím neoprávneným premiestnením. Pokiaľ aj matka poukazovala na pomerne slabé väzby na miesto pobytu v Holandsku, kde spolu s partnerom a maloletou žili, odvolací súd v tejto súvislosti uvádza, že maloletá X. od svojho narodenia žila s rodičmi na tomto jednom mieste. Je možné sa stotožniť s názorom matky maloletej, že pri posudzovaní obvyklého pobytu je potrebné zobrať do úvahy, okrem iného, aj vek dieťaťa. Je logické predpokladať, že u maloletej X., ktorá sa nachádzala v Holandsku od času narodenia do času odchodu s matkou na územie Slovenskej republiky, kedy mala jeden a pol roka, sa aj z dôvodu jej vnímania okolitého sveta nemohli vytvoriť také silné sociálne a citové väzby,

ktorých preukázanie by bolo potrebné napr. u školopovinného dieťaťa . Podľa názoru krajského súdu v danom prípade je pre konštatovanie existencie obvyklého pobytu maloletej v Holandsku postačujúca tá skutočnosť, že maloletá de facto celý svoj život až do času premiestnenia na územie Slovenska žila na jednom mieste v Holandsku spolu so svojimi rodičmi, na maloletú boli holandskými orgánmi poskytované prídavky na dieťa a je nanajvýš pravdepodobné, že maloletá mala v mieste jej faktického bydliska zabezpečené všetky svoje potreby, s prihliadnutím na jej vek.

25. Článok 10 Nariadenia ustanovuje v rámci písm. b) ako podmienku negujúcu zachovanie právomoci na konanie súd členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojim neoprávneným premiestnením, okrem iného aj podmienku zdržiavania sa dieťaťa v tomto inom členskom štáte najmenej jeden rok po tom, ako sa osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel, alebo mohol dozvedieť, o mieste pobytu dieťaťa. Uvedené však v danom prípade splnené nebolo, keďže k premiestneniu maloletej na územie Slovenska došlo v júli 2020, t.j. len 3 mesiace od rozhodovania prvoinštančného súdu, resp. 7 mesiacov od tohto rozhodnutia odvolacieho súdu.

26. Následkom vyššie popísaného je tak, v každom prípade správny záver Okresného súdu Ružomberok o absencii jeho právomoci vo veci rozhodovať, s následkom zastavenia konania.

27. Na uvedenom nemohol nič zmeniť ani komplex odvolacej argumentácie matky maloletej súvisiacej so začlenením sa maloletej na území Slovenskej republiky. Táto procesná obrana odvolateľky by bola relevantná, pokiaľ by súd rozhodoval o právomoci konať v zmysle článku 8 Nariadenia. Podstatnou je však v danom prípade tá skutočnosť, že zo strany matky maloletej došlo k neoprávnenému premiestneniu maloletej bez súhlasu otca, a v konaní doposiaľ nebol preukázaný súhlas otca s premiestnením maloletej, následkom čoho bolo potrebné aplikovať výhradu obsiahnutú v článku 10 Nariadenia, majúcu za následok zachovanie právomoci súdu členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojim neoprávneným premiestnením.

28. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie prvoinštančného súdu ako vecne správne potvrdil.

29. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 52 CMP v spojení s § 58 CMP tak, že žiadnemu z účastníkov nárok na ich náhradu nepriznal.

30. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1 a 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 CSP).

Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu (§ 77 CMP).